

„Social-Demokraten“ i en Spidsartikel havde korrigeret den borgerlige Presse og de borgerlige Partiers Opfattelse af Socialdemokratiets Læresætninger om Statsdrift, erkendte, at det ikke er Socialdemokratiet, der har indført Statsdrift i Jernbane-, Post-, Telegraf- og Telefonvæsenet under de nuværende Former, men at det er det borgerlige Statsstyre, der har indrettet Tingene saaledes, hvorefter Bladet gjorde op for sine Læsere, at et socialdemokratisk Initiativ paa dette Omraade vel i Grunden nærmest maatte føles som en Beskæmmelse af de borgerlige Partier. Naar jeg derfor nu efter disse Par Bemærkninger gaar over til Emnet for Samraadet, ændrede Former for Driften af vore Statsvirksomheder, tør jeg maaske indtil videre gaa ud fra, at man fra alle Sider erkender, at det ikke er et politisk, men et rent praktisk Spørgsmaal, der her foreligger, nemlig at tilstræbe den økonomiske set bedste Drift af Statsvirksomhederne. Jeg tør maaske tillige haabe, at den forholdsvis gunstige Modtagelse, som mine i Interviewet fremsatte Tanker fik fra borgerlig Side, ikke vil være mindre gunstig, efter at man har erfaret, at mit Partis Program og jeg finder os i bedste Overensstemmelse med hinanden.

Det, der efter min Mening karakteriserer den nuværende Form for Statsdrift, er, at der egentlig ikke er nogen, der har Ansvaret for den. Ansvaret er ganske flygtigt. Formelt har vel nok den paa-gældende Virksomheds Generaldirektør Ansvaret, for saa vidt som han lægger Budgettet og leder Driften efter Budgettet, men da dette Budget i alle sine Detailler bliver gennemgaaet, kritiseret og endeligt vedtaget af Rigsdagen, saa har Rigsdagen reelt et Medansvar, som den imidlertid ikke kan bære og faktisk heller ikke vil bære, idet den forbeholder sig til enhver Tid at kritisere saavel det vedtagne Budget som den Ledelse, hvis Dispositionsfrihed er begrænset af det af Rigsdagen vedtagne Budget. Om den tredje Faktor, Ministeren for offentlige Arbejders Ansvar vil jeg ikke tale. Han har vel formelt det største, det parlamentariske Ansvar for disse Virksomheder, men det har ikke direkte Forbindelse med det, vi her taler om.

For at Rigsdagen kan naa at tilendebringe Behandlingen af Budgettet for 1923—24, inden Finansaaret begynder den 1. April 1923, skal dette Budget være forelagt Rigsdagen i Begyndelsen af Oktober Maaned Aaret før, og da Udarbejdelsen af et saa stort og detaillert Budget — Statsbanernes fylder alene paa Finansloven 297 større eller

mindre Konti og Underkonti —, saa vil man forstaa, at Statsbanerne allerede i Maj—Juni Maaned er i Færd med at samle Oplysninger sammen for at kunne gøre Materialet færdigt til Rigsdagen, og det vil altsaa sige, at man fra 3 til 7 Fjerdingaar i Forvejen skal have udarbejdet og beregnet sine detaillerede Forslag saavel paa Drifts- som paa Anlægskonti. Det vil sige, at man f. Eks. for Anlægs Vedkommende blandt de mange forskellige Krav, der efterhaanden har meldt sig til Virkeliggørelse, saa lang Tid forud skal vælge og vrage og søge bevilget, hvad der netop i det kommende Finansaar, fra 3 til 7 Fjerdingaar senere, vil vise sig at være det mest paakrævede at faa gennemført for de Beløb, man sædvanemæssigt eller under Hensyn til Statskassens øjeblikkelige Pengeforhold kan vente at faa stillet til Raadighed. Saadant noget kan utvivlsomt kræves, hvor det drejer sig om Driften af et Museum eller en Kirkegaard, men efter min Mening ikke, hvor det drejer sig om noget saa bevægeligt og økonomisk betydningsfuldt som et Trafikvæsen. Alt dette gør, at det hele bliver tungt og stift og for langsomt bevægeligt.

Naturligvis maa der lægges et Budget, det skal jo ikke gaa uden Plan eller paa bedste Beskub, men jo tættere dette kan lægges, umiddelbart forinden det skal benyttes, jo fastere kan det lægges op til Virkeligheden, og det blev jo saa endda kun et Budget, som kunde og skulde ændres, efterhaanden som Aaret skrider frem, medens under de nuværende Former Statsvirksomhedernes Budgetter er mere end Budgetter, det er vedtagne Lov, Finansloven. Ganske vist kan der ændres ved Finansloven ved den senere Tillægsbevillingslov, og der skal ændres i den, naar Budgettets Tal ikke holder Stik, ellers kommer Statsrevisionen Aaret efter og kræver Regnskab for ubevilgede Beløb eller Beløb, der er anvendt anderledes, end der i Budgettet var gjort Rede for, og ganske vist er Finansudvalget i den Tid, Rigsdagen er inde, til Raadighed, saaledes at Ministeren kan søge forventet Tilslutning fra Rigsdagen gennem dette Udvalg paa nødvendige Forandringer i Aarets Løb, men det er en langsom Vej. Finansudvalget har meget andet at varetage, det har en meget vidtspændende og omfangsrig Virksomhed og er ikke og kan ikke være indstillet paa Detailkendskab til Forholdene, men det føler naturligvis paa den anden Side Ansvaret ved Tiltrædelsen af en ny Bevilling eller en ændret Bevilling, det maa kræve Oplysninger, overveje, holde Samraad med Ministeren o. s. v